

Regeringens proposition till riksdagen om beviljande av statsgaranti för Finlands Bank som säkerhet för ett lån till Internationella valutafonden

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att riksdagen ger sitt samtycke till att statsrådet utan krav på motsäkerhet får bevilja en statsgaranti till ett belopp av 3,76 miljarder euro som

säkerhet för eventuella förluster som ett bilateralt lån till Internationella valutafonden kan föranleda.

MOTIVERING

1 Inledning

Internationella valutafonden (*International Monetary Fund*, IMF) är en mellanstatlig organisation för valuta- och finansieringssamarbete vars uppgift är att främja stabilitet på de nationella och internationella finansmarknaderna. Valutafonden har en omfattande uppföljning av medlemsländernas penning- och valutakurspolitik. Den övervakar också genomförandet av medlemsländernas allmänna ekonomiska politik genom att följa den ekonomiska tillväxten och prisstabiliteten. Under de senaste åren har övervakningen utvidgats till strukturerna i medlemsländernas finansiella system. Valutafonden beviljar lån med korta och medellånga frister, främst när det gäller att korrigera betalningsbalansen och åtgärda problemsituationer. Typiskt för långivningen är att mottagarlandet för binder sig att genomföra ett program för anpassning av ekonomin efter överenskommelse med valutafonden. Syftet är att stödja ekonomisk-politiska och strukturella reformer i det medlemsland som fått betalningssvårigheter. Med regelbundna intervaller följer fonden upp hur reformprogrammen framskrider och lyftandet av varje kreditpost förutsätter att medlemslandet uppfyller villkoren i programmet.

2 Nuläge

Finansieringen av Internationella valutafonden baserar sig på medlemsandelar, alltså på s.k. kvoter som kan jämföras med aktiekapital. Syftet är att medlemsandelens storlek ska avspegla medlemslandets ekonomi i förhållande till världsekonomin. Medlemsandelarna räknas ut med en särskild matematisk formel som ses över med jämna mellanrum. Nästa omfattande justering görs före utgången av januari 2013. Medlemsandelarna fastställs i valutafondens redovisningsvaluta, dvs. som särskilda dragningsrätter (*Special Drawing Right*, SDR). Medlemsandelarnas totala belopp är för närvarande 238,4 miljarder särskilda dragningsrätter. Finlands medlemsandel är 1 263,8 miljoner särskilda dragningsrätter, alltså för närvarande ca 1 416,34 miljoner euro. Enligt valutakursen den 3 september 2012 är en SDR 1,2683 euro.

Den 15 december 2010 godkändes ett förslag av Internationella valutafondens styrelse om att fördubbla det totala beloppet av medlemsandelarna från 238,4 miljarder särskilda dragningsrätter till 476,8 miljarder särskilda dragningsrätter. När denna ändring träder i kraft stiger Finlands medlemsandel i valutafonden från 1 263,8 miljoner särskilda drag-

ningsrätter till 2 410,6 miljoner särskilda dragningsrätter, alltså till ca 2 701,56 miljoner euro. Finland har godkänt ändringen för sin del (RP 62/2011 rd, RSv 80/2011 rd) och meddelat valutafonden om detta den 2 mars 2012.

Valutafonden använder vid behov också andra finansieringsmetoder, såsom lånearrangemanget *New Arrangements to Borrow* (nedan *NAB*), bilaterala lån av medlemsstaterna och skuldebrevsmarknaden. *NAB* inrättades 1998 för att utvidga valutafondens finansiella bas. I arrangemanget deltar 39 länder eller centralbanker. På grund av finanskrisen beslutade man att revidera *NAB*-arrangemanget och höja dess totala belopp till högst 586 miljarder US-dollar. Det reviderade arrangemanget trädde i kraft i mars 2011. Eftersom det är valutafonden och inte den slutliga låntagaren som är kredittagare i lånearrangemanget, är det också valutafonden som bär kreditrisken. Finlands andel av *NAB*-arrangemanget är 2 230 miljoner särskilda dragningsrätter, alltså för närvarande ca 2 499,16 miljoner euro. Enligt 7 § i lagen om Finlands Bank ska Finlands Bank ha tillräckliga säkerheter i sin kreditgivning. Därför beviljades statsborgen för *NAB*-arrangemanget 2010. När höjningen av medlemsandelarna träder i kraft kommer *NAB*-arrangemanget att minska i motsvarande mån.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Den globala finanskrisen har ökat efterfrågan på krediter från Internationella valutafonden avsevärt sedan 2008. Vid Europeiska rådets möte i december 2011 förband sig euroområdet att bevilja valutafonden sammanlagt 150 miljarder euro (ca 200 miljarder USD) i bilaterala lån. I april 2012 bekräftade Internationella monetära och finansiella kommittén (*International Monetary and Financial Committee*, IMFC), som drar upp riktlinjerna för Internationella valutafondens politik, och G20-gruppen, som består av de 19 rikaste länderna i världen och Europeiska unionen, att Internationella valutafondens utlåningskapacitet utökas till minst 430 miljarder

US-dollar (USD). De övriga EU-länderna bekräftade då sitt deltagande. Efter G20-ländernas toppmöte i juni deltar 37 medlemsländer eller centralbanker och summan fastställdes till 456 miljarder USD. De föreslagna bilaterala lånen förbättrar valutafondens finansiella ställning och funktionsförmåga. Detta är viktigt med tanke på stabiliteten och effektiviteten i det internationella valuta- och finansieringssystemet.

Medlemsstaterna har ansett att det är motiverat att valutafondens finansiella bas fortfarande i första hand består av medlemsländernas medlemsandelar och att man endast tillfälligt utnyttjar *NAB*-arrangemanget eller använder bilaterala lån av medlemsländerna. När det gäller de tillfälliga finansieringskällorna används främst *NAB*-arrangemanget. De bilaterala lånen kan utnyttjas först när både kvot- och *NAB*-finansieringen är knappa. I enlighet med vad som beskrivs ovan är avsikten alltså att när höjningen av medlemsandelarna träder i kraft ska *NAB*-arrangemanget minska i motsvarande mån. Även i samband med nästa allmänna justering av medlemskvoterna är avsikten att minska utnyttjandet av tillfälliga finansieringskällor och att minska eller om möjligt helt frågå bilaterala lån.

Enligt det förslag som nu läggs fram beviljas Finlands Bank statsgaranti på 3,76 miljarder euro som säkerhet för ett lån till Internationella valutafonden. Finlands Bank är redo att fortsätta med samma förfarande som hittills och att bevilja lånet, men samtidigt kräver banken en förbindelse att finska staten står för eventuella förluster som lånet föranleder. Enligt lagen om Finlands Bank ska Finlands Bank ha tillräckliga säkerheter i sin kreditgivning.

I rättsligt hänseende innebär det faktum att staten ansvarar för eventuella förluster som föranleds av lånet att staten beviljar Finlands Bank en grundlagsenlig statsgaranti. Statsgarantin beviljas med tanke på förlustrisken. Enligt 82 § 2 mom. i grundlagen får statsborgen och statsgaranti beviljas med riksdagens samtycke.

Att centralbankerna deltar i finansieringen av valutafonden för statens del är inte sådan centralbanksfinansiering som förbjuds i artikel 123 i fördraget om Europeiska unionens

funktionssätt. Rådet har antagit förordning 3603/93 som preciserar grundfördragets innehåll genom att definiera vilket slags åtgärder som inte ska betraktas som förbjuden centralbanksfinansiering. I artikel 7 konstateras det att de nationella centralbankernas finansiering av den offentliga sektorns åtaganden gentemot Internationella valutafonden inte ska anses vara förbjuden finansiering.

4 Propositionens konsekvenser

När de nya låneförbindelserna träder i kraft nästan fördubblas valutafondens långivningsförmåga (från 386 miljarder USD till 750 miljarder USD) utifrån nuläget. Euroområdet förband sig till att bevilja valutafonden sammanlagt 150 miljarder euro (ca 200 miljarder USD) redan vid Europeiska rådets möte i december 2011.

Finlands andel av de nya bilaterala lån som staterna i euroområdet har lovat valutafonden är 3,76 miljarder euro. Finlands andel grundar sig på de relativa andelar för staterna i euroområdet som fastställdes i samband med IMF:s kvot- och representationsreform som avslutades 2010. Således ökar statens åtaganden med 3,76 miljarder euro. Garantin täcker endast lånekapitalet. Finlands Bank bär ränte- och valutakursrisken.

Det kan anses mycket osannolikt att staten ska behöva träda in eftersom ett villkor för lån från valutafonden är att lånen har prioritet i förhållande till andra borgenärer. Hittills har staten inte behövt träda in en enda gång.

Avtalets giltighet

Avtalet är giltigt i två år. Avtalet kan förlängas med ett år i sänder till sammanlagt två år. För bägge förlängningar krävs ett godkännande från valutafondens direktion och för den senare även ett godkännande från Finlands Bank. Löptiden för garantin räknas från det datum då avtalet undertecknas.

Löptiden för varje lånerat är högst tio år. I undantagsfall kan löptiden på tio år, med samtycke från Finlands Bank, förlängas med ytterligare fem år.

Enligt avtalet är långivarna ändå skyldiga att finansiera de lyft som beviljats inom ra-

men för de bilaterala lånen och som görs före IMF-programmen också efter det att avtalet har slutat gälla.

Långivarna ska dessutom enligt avtalet finansiera återbetalningen av lån som tagits av andra långivande länder som eventuellt drabbas av problem med betalningsbalansen så länge som det finns åtaganden inom ramen för de bilaterala lån som avtalats 2012.

Det föreslås att statsgarantin beviljas Finlands Bank tills vidare. Om de bilaterala lånen frångås i samband med nästa allmänna justering av medlemskvoterna, upphör statsgarantin att gälla. Statsgarantin upphör att gälla senast när det inte längre finns några åtaganden inom ramen för ovan nämnda bilaterala lån.

5 Beredningen av propositionen

Vid Europeiska rådets möte i december 2011 förband sig euroområdet att bevilja valutafonden sammanlagt 150 miljarder euro (ca 200 miljarder USD) i bilaterala lån. Ärendet har också behandlats i Internationella monetära och finansiella kommittén, som drar upp riktlinjerna för Internationella valutafondens politik, och G20-gruppen, som består av de 19 rikaste länderna i världen och Europeiska unionen. Förslagen har behandlats i EU:s institutioner i flera omgångar och riksdagen har medverkat i beslutsfattandet om dem.

Regeringspropositionen har beretts i samarbete mellan Finlands Bank och finansministeriet.

6 Ikraftträdande

Avsikten är att statsgarantin ska träda i kraft genast när den har godkänts av riksdagen och statsrådet har fattat beslut i ärendet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås det att riksdagen med stöd av 82 § 2 mom. i grundlagen beslutar att ge sitt samtycke till att statsrådet utan krav på motsäkerhet beviljar Finlands Bank en statsgaranti till ett belopp av 3,76 miljarder euro som säkerhet för eventuella förluster som det bilaterala låne-

avtalet med Internationella valutafonden kan föränleda Finlands Bank.

Helsingfors den 1 november 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*